

KULDNOKK *Sturnus vulgaris*

Seda täpiliselt musta sulestiku ja kollase nokaga kevadekuulutajat tunnevad kõik. Märtsi alguses üle talve tühjana seisnud pesakasti saabuva kuldnoka pesitsusaegne rohekasvioletselt helkiv sulestik on tõepoolest silmatorkavalt kaunis ning tema paarilise peibutamiseks kõlav laul meisterlik!

Kuldnoka kehapiikkus on 19–22 cm, tiibade siruulatus 31–44 cm, kehakaal 60–100 g.

Isased kuldnokad on emaslindudest pisut suuremad.

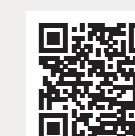
Seda, kui pikk on kuldnoka keskmine eluiga, me ei tea. Siiski on teada, et üks Taanis rõngastatud kuldnokk elas 22 aasta ja 11 kuu vanuseks.

Kuldnokk on värvuliste hulgas üks kiiremaid lendajaid: tema lennukiirus võib küündida kuni 75 km/h. Kuldnoka lend on sirgjooneline, ilma laperduste ja üles-alla laienetusteta. Maapinnal seevastu liigub kuldnokk sammudes või sibades, erinedes sellega rästast, kes maapinnal hoopis hüpatas kulgeb.

Kuldnoka vaheldusrikas laul imiteerib paljude teiste linnuliikide – näiteks karmiineevikese, suurkoovitaja, sookure, haki, peoleo, laulurästa, salu-lehelinnu, piiritaja – häälsusi. Samas on kuldnokk osav jäljendama ka mitmeid teisi loodus- ja linnakeskkonnas kõrvu jäävaid helisid: konna krooksumist, ukse kriiksumist, kassi näugumist, mootorratta käivitamist.

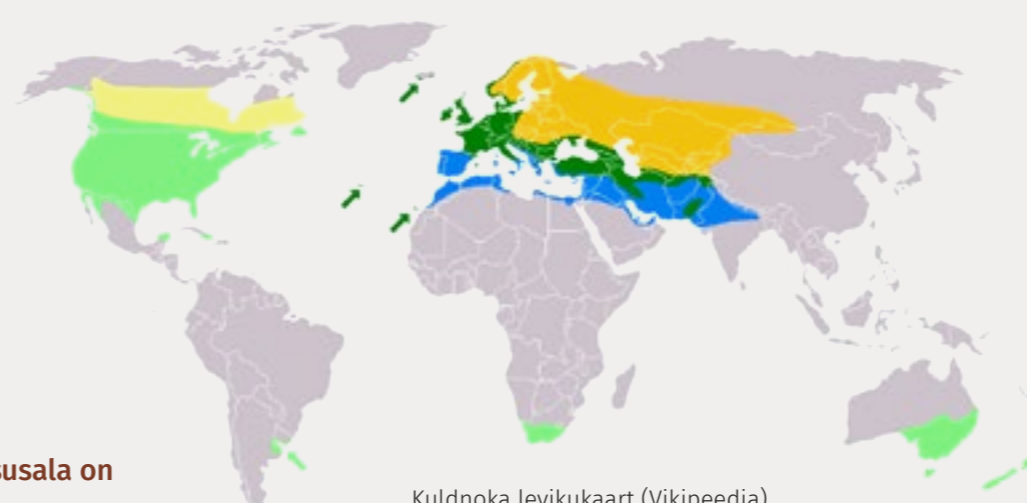
Kuula kuldnoka laulu siit: www.xeno-canto.org/211207

Veljo Runneli helisalvestis Palupõhjalt Tartumaalt

LOODUSLIK LEVILA:
 – pesitsusala
 – pesitsusala ja talvitusala
 – talvitusala
 INTRODUUTSEERITUD:
 – pesitsusala
 – pesitsusala ja talvitusala

LEVILA

Eestis on kuldnokk üldlevinud ja tavaline haudelind, keda pesitseb kokku 200–250 tuhat paari.

Kuldnokkaid kohtab kõikjal kultuurmaastikus: nii taluaedades, asulates, parkides kui ka kultuurmaastikuga piirnevates metsatukkades.

Kuldnoka levikukaart Eesti haudelindude levikuatlases 2003–2009

Pane tähele – kuldnokk võib eksitada ka oma välimusega!

Talvel on kuldnokk puhkesulestikus ja kaetud üleni kollakasvalgete tähnidega. Ka kuldnoka kollane nokk on puhkesulestikus hoopis must. Seega, kui kohtad sügisel või talvel musta sulestiku ja kollase nokaga lindu, siis tema ei ole kuldnokk, vaid isane musträstas. Lisaks sarnaneb puhkesulestikus kuldnokkaga ka mänsak, kes on kuldnokast siiski tublisti suurem (haki suurune) ja võimsama nokaga.

Isotööd: Mike Langman / RSPB

TOITUMINE

Kuldnoka toit on peamiselt loomne – putukad ja nende vastsed ning muud selgrootud (näiteks vihmaussid), keda otsib rohust või maapinnast ning kellega toidab ka poegi. Samas sööb kuldnokk hea meelega ka taimede pungi, seemneid ja marju, mistõttu võib ta viljapuuadades suurt kahju tekitada.

Pärast pesitsusperioodi, siis, kui pojad on pesast lahkunud, tegutsevad kuldnokad salkadena. Ööbima kogunevad nad aga eriti suurte parvedena – Eesti suurimates ööbimiskogumites on loendatud koguni kümneid tuhandeid kuldnokkaid. Ööbimiskoht on kuldnokkadel aastast aastasse sama – selleks on enamasti kindel roostikuala või veekogu kaldapöösastik.

Kuldnoka looduslik pesitsusala on Euroopa ja Lääne-Aasia, kuid ta on inimese abiga (näiteks puurinnud loodusesse lahti pääsenuna) uued asurkonnad loonud ka teistele mandritele. Kui Euroopas, oma levila põhja- ja idaosas on kuldnokk rändlind, siis levila lääne- ja lõunaosas on ta hoopiski paikne. Euroopas pesitseb 30–50 miljonit paari kuldnokkaid.

KEVAD

Oma aeda võime kevadel kuldnokka ootama hakata enamasti märtsis, kuid mõnikord, varase kevade puhul juba veebruaril lõpus. Suluspitsejana teeb kuldnokk pesa näiteks rähnide raiutud puuõõnde, aga ka müürides olevatesse aukudesse. Siiski – kuldnokk on Eestis üks tuntumaid pesakastides pesitsevaid linde.

SUVI

Aprilli lõpus – mai alguses muneb emaslind pessa 4–7 helesinist, ligikaudu 3×2 cm suurust muna. Mune hauvad mõlemad vanalinnud. Pojad kooruvad 11–12 päeva pärast haudumise algust. Pesast lahkuvad pojad kolmanda elunädala lõpus mai lõpus või juuni alguses, kuid ei ole siis veel innukad iseseisvat elu alustama: vanalinnud toidavad kahvatupruuni sulestikuga poegi veel päevi pärast pesast lahkumist.

SÜGIS

Suve lõpus ja sügisel sulgivad kuldnokad puhkesulestikku. Puhkesulestikus kuldnokk on üleni kaetud kollakasvalgete tähnidega ja tema nokk on must.

TALV

Valdav osa Eestis pesitsevaid kuldnokkaid rändab hiljemalt novembris talvitusaladele Briti saartel, Põhja-Prantsusmaal, Madalmaades ja Belgias. Hinnanguliselt 200–2000 kuldnokka (viimaste aastate soojadel talvedel palju rohkemgi) jääb siiski meie asulatesse ja prügmägedele ka talvitama.

